

درس اول: ص ۱۳

۱ ابتدا این خطبه ی حضرت علی(ع) را که در نهج البلاغه آمده است، بخوانید و پس ویژگیهای خلقت خداوند را از آن استخراج کنید. خداوندی است که موجودات را آفرید، بدون اینکه از هیچ نمونه ی آماده و پیش ساخته ای ایده بگیرد و از کار خالق دیگری که پیش از وی جهانی را آفریده باشد، تقلید کند.

... آثار صنع و نشانه های حکمتش در نوآوری های بی سابقه و خلقت بی نظیرش هویداست. بنابراین، هر یک از موجوداتی که خدا آفریده، برهان آفریدگاری و دلیل خداوندی اوست، حتی اگر آن موجود، جامد و بی زبان باشد. چرا که آن هم با زبان بی زبانی خالق خود را معرفی می کند و تدبیر خدا را باز می گوید، بدون اینکه به سخن گفتن نیازی داشته باشد. دلالتش بر وجود خدا همواره استوار است و در هر لحظه آفریننده ی خود را نشان می دهد. ... خدای متعال همه ی مخلوقات را بر اساس مقیاس، نظم مشخص، اندازه های مخصوص و متناسب با هر یک از آن مخلوقات آفرید و در آفرینش آن طوری اندازه ها را برقرار کرد که محکم و استوار بمانند و از هم فرو نیفتند. هر چیزی را مطابق برنامه ای دقیق به بهترین شکل طراحی کرد و آن گاه بدان نظم و ظرافت بخشید و آن را در مسیر انجام وظیفه و دست یابی به هدف خاص وی هدایت کرد.

همه ی این کارها بدان جهت بود که هیچ یک از مخلوقات از محدوده و چهارچوب تعیین شده از جانب خداوند تجاوز نکند و برای رسیدن به مقصد مورد نظر و کمال نهایی کوتاهی ننماید و اگر خداوند به او دستوری داد، انجام دادنش بروی دشوار نباشد و سرکشی نکند. بخشی از خطبه ی ۹۰ نهج البلاغه (الف) بدیع بودن و بی سابقه بودن خلقت (ب) استفاده نکردن از طرح و نقشه ی قبلی (ج) آیت و نشانه بودن همه ی موجودات بر حکمت و تدبیر الهی (ج) وجود نظم مشخص، تقدیر و اندازه ی معین و متناسب با هدف در هر موجود (د) وجود هماهنگی میان نظم و ساختار هر موجود با نوع کار و فعالیتی که بر عهده دارد و هدفی که تعقیب می کند. (ه) تجاوز نکردن موجودات از تقدیر الهی و نظم تعیین شده (و) حرکت موجودات در چهارچوب هدف

درس دوم: باکاروان هستی، ص ۲۸

۲ کسی که می داند جهان از اوست و رو به سوی او دارد، این عقیده چه تاثیری در زندگی او خواهد داشت؟
در چنین حالتی ایمان شخص به خدا تقویت می شود و زندگی برای او معنا و مفهوم تازه ای پیدا می کند. چنین کسی می کوشد که خود را با حرکت جهانی نظام خلقت به سوی کمال بهتر هماهنگ سازد و زندگی خود را جهت دهد و هر چه بیشتر در عبادت و اطاعت خداوند بکوشد.

درس سوم: سرمایه های رشد: ص ۴۰

۱ ارزش های وجودی انسان که او را بر سایر موجودات برتری می دهد کدام اند؟
کرامت و برتری او بر سایر موجودات _ عقل _ قدرت انتخاب و اختیار _ سرشت خدا آشنا (فطرت الهی) _ شناخت نیکی ها و بدیها
(وجدان اخلاقی) _ امداد و هدایت های خاص الهی
۲ در آیات ۵۴ و ۵۵ سوره ی قمر تأمل کنید و ببینید چه جایگاهی برای انسان های پاک و پرهیزگار پیش بینی شده است؟

إِنَّ الْأُمْتَقِينَ فِي جَنّاتٍ وَ نَهْرٍ (۴ هـ) مَقْعَدٌ صَدَقَ عَنْهُ مُلْكُ مَقْتَدِرٍ (۵۵ قمر)
« پرهیزگاران در باغها و نهراهای بهشتی جای دارند. * در جایگاه صدق نزد خداوند مالک مقتدر »
اهل تقوی در باغ ها و کنار نهرا منزل می گزینند، در منزلگاه صدق و حقیقت نزد خداوند دارای عزت و سلطنت

جاودانی، متعتمد. (به قرب الهی دست می یابند).

۳ آیا وجود شیطان مانع اختیار و اراده ی ما در تصمیم گیری ها می شود؟
خیر. شیطان فقط انسان را وسوسه و دعوت می کند اما نمی تواند انسان را مجبور به عملی نماید پس عامل

اصلی گناه خود انسان است.

درس چهارم: خودحقیقی ص ۵۹

۱ چرا برخی از افراد با این که بیان می کنند آخرت را قبول دارند و از لحاظ فکری آن را پذیرفته اند، تلاش چندانی برای آن جهان نمی کنند و در زندگی و کارهای خود به گونه ای عمل می کنند که گویی آخرتی در پیش نیست؟
برخی از افراد گرچه منکر آخرت نیستند ولی از آن غافل اند یعنی رفتار و کردارشان کم تر از ایمان قلبی و باور جدی به این اندیشه است. بسیاری از آنان چنان به زندگی دنیوی خود سرگرم اند که از حیات اخروی غافل مانده اند. اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه معاد را قبول دارند و این اعتقاد به قلب آنان رسوخ نکرده است.

۲ آیاتوجه به آخرت لزوماً بی توجهی به دنیا و عقب ماندگی را در پی دارد؟
خیر. اعتقاد به آخرت نه تنها سبب عقب ماندگی نیست، بلکه سبب تصحیح زندگی و پیش گرفتن اخلاق الهی در زندگی می شود. و باعث می شود که انسان برای دست یابی به زندگی بهتر در آخرت، هر چه بیشتر در دنیا تلاش نماید.
۳ با مطالعه و دقت در آیات ۳۲ تا ۳۷ سوره ی مومنون، توضیح دهید این آیات بیان گر کدام تفکر درباره ی مرگ است؟

قالَ وَلِلّٰهِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ وَالْآخِرِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ
مَمَّا تَأْكُلُونَ مِمَّا تَشْرَبُونَ
(۳۳)

ولی اشرافیان خود خواه قوم او که کافر شده بودند و لقای آخرت را تکذیب کرده بودند و ناز و نعمت در زندگی دنیا بانها داده بودیم گفتند: این بشری است مثل شما! از آنچه شما مخورید مخورد و از آنچه منوشید منوشد!
وَلَنْ يَرْضَىٰ عَنْكُمْ بَشَرًا مِّثْلُكُمْ إِذَا لَخَّسْرُونَ (۳۴)
و اگر از بشری همانند خودتان اطاعت کنید مسلماً زیانکارید.
أَيُّكُمْ أَتَىٰ مَمَّا تَأْكُلُونَ إِذَا مَضَىٰ جُزْءٌ مِّنْهُم مِّثْلُ مِمَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ (۳۵)
آیا او به شما وعده مندهد هنگامی که مردید و خاک و استخوان شدید بار دیگر (از قبرها) خارج منوشید؟
هیهات هیهات لما توعدون (۳۶)
هیهات، هیهات از این وعدههایی که به شما داده میشود!
إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ (۳۷)
غیر از این زندگی دنیا چیزی در کار نیست، پیوسته گروهی از ما ممیرند و نسل دیگری جای آنها را منگیرد و ما هرگز برانگیخته نخواهیم شد.
جواب : این آیات بیان گر دیدگاه غیر الهی (اول) نسبت به مرگ است.

درس ششم: ص ۵۷

۱ بین حکمت خداوند و ضرورت معاد چه ارتباطی هست؟
لازمه ی حکمت خدا این است که هیچ کاری از کارهای خدا بیهوده و عبث نباشد پس لازمه ی حکمت خدا این است که زندگی انسان نیز هدف داشته باشد و برای آن پایانی نباشد و آن چه در این جهان به دست می آورد با مرگ او از بین نرود.

۲ میان عادل بودن خداوند و ضرورت معاد چه ارتباطی وجود دارد؟
نظام حاکم بر دنیا به علت عدم گنجایش و ظرفیت اجازه نمی دهد که هرکس به طور کامل به نتیجه ی اعمال نیک دست یابد

خود برسد در این صورت اگر معاد نبود امکان اجرای عدالت میان مردمان وجود نداشت. پس عدل خدا ایجاب می کند که در پی این جهان عالمی دیگر وجود داشته باشد تا عدل و داد درباره ی همگان اجرا شود.
۳ تعدادی از کارهای نیک و تعدادی از گناهان را که در این دنیا پاداش و مجازات نباشد، ذکر کنید.
نیکیها: مانند شهادت در را خداوند- تلاشهای رهبران بزرگ و اندیشمندی که با تلاشها و فعالیتهای خود در زمینه های مختلف به بشر خدمت کرده و آثار آنها تا سالیان سال باقی است.

بدیها: کسانی که با جنگها یا برای حفظ مرام و مشرب باطل خود یا برای حفظ حکومت ظالمانه خویش خونهای بسیاری از انسانهای بی گناه ریخته اند. کسانی که باعث گمراهی افراد بشر شده و آثار باطل آنها باقی موجب گمراهی است.

درس هفتم: منزلگاه بعدص ۷۵

در قرآن کریم برای اشاره به کدام بعد از وجود انسان استفاده شده است و نشان دهنده چیست؟ « توفی » ۱
از کلمه بعد روحانی_ نشان دهنده این است که فرشتگان حقیقت وجود انسان که همان روح است به طور تمام و کمال دریافت می کنند و روح به فعالیت آگاهانه خود به طور آگاهانه ادامه می دهد.

۲ بنا بر سخن امام صادق (ع) کدام چیزهاست که پس از مرگ نیز با انسان همراه است؟
اعمال انسان و اعمال ماتاخری که از آن بهره مند می شود شامل: ۱ فرزند صالحی که برای او طلب آمرزش نماید. ۲ کتاب قرآنی که از آن قرائت شود. ۳ چاه آبی که برای مردم حفر کرده است. ۴ درختی که کاشته است. ۵ آبی که برای خیرات جاری کرده.
۶ روش پسندیده ای که بنا نهاده و دیگران ادامه دهند.

درس هشت: واقعه ی بزرگص ۸۳

آیات ۵۱ و ۵۲ سوره ی یس را مطالعه کنید و بگویید که نفخ صور ذکر شده در این آیات مربوط به مرحله ی اول

است یا دوم؟ همچنین، کافران پس از خروج از قبرها چه می گویند؟
و نُفَخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسُؤْنَ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ (یس، ۵۱ و ۵۲)
و در صور دمیده شده پس آن ایشان از قبرها به سوی پروردگارشان می شتابند گفتند وای بر ما چه کسی ما را از خوابگاهمان»
«برانگیخت این است آن چه خدای بخشنده به ما وعده داده بود و پیامبران راست گفتند
جواب - نفخ صور ذکر شده در این آیات مربوط به مرحله ی دوم است.
-کافران می گویند و ای بر ما چه کسی ما را از خوابگاه مرگ برانگیخت این همان وعده ی خدای مهربان است و رسولان همه راست گفتند.

۲ چه شرایطی در قضاوت در قیامت حاکم است که سبب می شود هیچ ظلمی اتفاق نیفتد؟
-گناهکار نمی تواند چیزی را از خداوند مخفی کند.
-خداوند عادل است به کسی ظلم نمی کند زیرا ظلم از صفات سلبيه و نقص محسوب می شود و خداوند از هرگونه نقصی مبرا است.

۳ با این که خداوند حاکم دادگاه است، چه نیازی به شهادت شاهدان وجود دارد؟
برای اینکه حجت بر همه تمام شود و جای هیچ اعتراضی باقی نماند. همچنین شهادت شاهدان برای اثبات چیزی برای قاضی دادگاه نیست بلکه برای خود شخص گناهکار است تا حقیقت وضع خود را دریابند.

درس نهم: فرجام کارص ۹۸

۱ آیا در مجازات آخرت که مجازات از نوع سوم است، ظلم امکان پذیر و قابل تصور است؟ چرا؟

خیر: زیرا هرکاری که انسان در این جهان انجام می دهد در آخرت چهره باطنی زشت یا زیبای خود را نشان می دهد و آن چه را انجام داده دریافت خواهد کرد. و همین اعمال ماست که عذاب یا پاداش را تشکیل می دهد.
۲ چه تفاوت هایی میان ویژگی های آخرت با دنیا و برزخ وجود دارد؟ آن تفاوت ها را در جدولی مانند جدول زیر تنظیم کنید.

۱ دنیای ما جهان پست و عالم آخرت جهان برتر است.

۲ در این جهان حیات و مرگ درهم آمیخته و یکی در کنار دیگری است اما آن جهان یک پارچه حیات است.

۳ در این جهان آن چه ما انجام می دهیم از دید دیگران نهان است اما آخرت اسرار نهانی آشکار می گردد.

۴ دنیای ما دنیای فرسودگی و تباهی و فناست و آخرت جهان بقا و ثبات است.

۵ در جهان آخرت قدرت درك و احساس در انسان بسیار شدیدتر است.

۷ دنیاسرای اختیار و عمل است اما در جهان آخرت موسم اختیار به سر رسیده و امکان بازگشت وجود ندارد.

۳ و...

«الدنيا مزرعه الاخره»: رسول خدا(ص) فرمودند
یک کشاورز ماهر برای این که زراعت پر محصولی داشته باشد، پنج شرط را رعایت می کند:

- ۱ زمین مناسب انتخاب می کند.
 - ۲ بذر سالم تهیه می کند.
 - ۳ زمین را به موقع آبیاری می کند و از کودهای مناسب استفاده می کند.
 - ۴ زمین را از خس خاشاک و علف های هرز پاک می کند.
 - ۵ مواظب است که آفات و حیوانات به کشت اضرار نرسانند.
- بهترین و مناسب ترین زمین برای کشت محصول آخرت است، چهار شرط دیگر کدام اند؟ « دل » ۴ اگر
- ۱ ایمان.
 - ۲ عمل صالح.
 - ۳ توبه.
 - ۴ مراقبت و محاسبه ي نفس.

درس دهم: اعتماد بر او: ص ۱۰۹

- ۱ باتوجه به آیات و روایات و توضیحات درس آثار و فواید توکل را ذکر کنید؟
- ۱ مسئولیت پذیری ، بنابراین توکل نه تنها جانشین تنبلی نیست بلکه مستلزم تلاش است. ۲ باعث بوجود آمدن امید می شود.
- ۳ موجب می شود که انسان از ابراز و اسباب موجود استفاده نماید. ۴ موجب بوجود آمدن شجاعت روحی بالا می شود. ۵
- در صورت شکست ظاهری شکست روحی نمی خورد و سبب مایوس شدن او نمی گردد.
- وجود دارد؟ « توکل » و « عزم » ۲ چه رابطه ای میان توکل بر خدا از مهم ترین عوامل تقویت کننده ي عزم است. و هر چه توکل بیشتر باشد عزم انسان محکم تر می گردد.

۳ آیات توکل، سبب تنبلی توکل کننده می شود؟ چرا؟ (از آیه ي ۱۵۹ آل عمران کمک بگیرید).
قَبِ مَالًا لَّيْسَ لَهُمْ و لَوْ كُنْتَ قَطًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنقَضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ و اسْتَغْفِرْ لَهُمْ و
شاور هم فی الأمر. فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ
اللهَ يَحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (آل عمران ۱۵۹)

- سبب تحرك، زیرا توصیه شده است که انسان پس از فراهم کردن مقدمات کار و برنامه ریزی و مشورت تصمیم بگیرد پس از آن به خدا توکل نماید کار را انجام دهد و نتیجه را به خداوند واگذارد.
- ۴ شرایط توکل حقیقی کدام اند؟
 - شرایط توکل حقیقی آن است که انسان وظیفه ي خود را به خوبی انجام می دهد، فکر و اندیشه ي خود را به کار گیرد، با دیگران مشورت کند، بهترین راه ممکن را انتخاب کند و با عزم و اراده ي محکم برای رسیدن به مقصود تلاش کند.

درس یازدهم: دوستی با حق: ص ۱۲۳

- ۳ چگونه میتوان دریافت که در دوستی با خدا و دشمنی با بدی ها صادق هستیم؟
- دوستی با خداوند آثار و تجلیاتی دارد که مهمترین آن پیروی از دستورات الهی است اگر این آثار و تجلیات

موجود باشد، شخص می تواند دریابد که در دوستی با خدا صادق است.

درس دوازدهم: فضیلت آراستگی: ص ۱۳۲

۱ چه تفاوتی میان آراستگی و خود نمایی ظاهری است؟
انسان عقیف آراسته است، به گونه ای که جسم او وسیله ی جلب توجه دیگران قرار نمی گیرد اما هر قدر رشته های عفاف در روح انسان ضعیف شود نوع آراستگی به خصوص آراستگی در پوشش تغییر می کند و هدف از آن خود نمایی و جلب توجه دیگران می شود.

یکی دیگر از مهم ترین تفاوت ها ، بیماری نفس در خود نمایی و سلامتی نفس در آراستگی است.
۳ چگونه با خودنمایی عزت نفس آدمی لکه دار می شود؟
عزت نفس در مقابل حقارت و ذلت قرار می گیرد، خودنمایی باعث حقارت و ذلت است که به تحقیر فرد در جامعه منجر می شود
چون وسیله ی جلب توجه نگاه های آلوده قرار می گیرد.

درس سیزدهم: زیبایی عفاف: ص ۱۴۳

۲ کدام یک از مردان زیر نسبت به زنان نامحرم مندرکدام محرم می باشند؟
نامحرم = پسر خاله - شوهر خواهر - پسر عمه - برادر شوهر - پسر عمو - پسر دایی
محرم = پدر بزرگ مادر - نوه ی خواهر - برادر مادر - پسر دختر

درس چهاردهم: نظارت همگانی: ص ۱۵۹

۱ باتفکر در آیات درس ثمرات امر به معروف و نهی از منکر را به دست آورید؟
۱ برخورداری از رحمت الهی ۲ بهترین امتحان شدن ۳ رستگاری
۲ کدام خیرها و خوبی هاست که نیاز دعوت به آن ها را بیش تر احساس می کنید؟ بهترین راه دعوت دیگران به
کارهای خوب چیست؟ راه حل عملی شما کدام است؟
نمونه: خواندن نماز - احترام به پدر و مادر - رعایت بهداشت عمومی و...
_ بهترین راه دعوت دیگران به کارهای خوب اقدام عملی است.
۳ یکی از مصادیق کارهای خوب (معروف) در مدرسه، محله و شهر شما را که ترک شده، نام ببرید و راه های

پیشنهادی برای انجام دادن آن را بیان کنید؟

نمونه: احترام به بزرگترها - کمک به ایتام - دستگیری از نیازمندان و...

۴ یکی از مصادیق منکر را که در مدرسه، محله یا شهرتان بیش تر مشاهده کرده اید، نام ببرید و راه های عملی برای

ترک آن را پیشنهاد دهید؟

نمونه: بدحجابی - نگاه به نامحرم - رشوه خواری و...

۵ در رفتار میان کشورها و ملت ها، به خصوص قدرت های بزرگ با سایر کشورها چه منکرهایی مشاهده می کنید؟

نمونه: استعمار و بهره کشی از ملت های فقیر - زورگویی - تهاجم فرهنگی - سوء استفاده از مجامع بین

الملی و تصویب قطعنامه

های ظالمانه_ غارت ثروتهای آنان و...

آیامی توان مبارزات ملت فلسطین را مصداقی از امر به معروف به حساب آورد؟
بله. مبارزات ملت فلسطین از مصداق آشکار امر به معروف است.

درس پانزدهم: کاربرد نظام اقتصادی: ص ۱۷۳

با این که پرداخت انفاق، بخشی از مال انسان کم می شود، چرا خداوند همین کار را موجب افزایش ثروت می داند؟

زیرا انفاق موجب خیر و برکت در مال انسان در دنیا و افزایش سرمایه و توشه انسان در آخرت می شود. در ضمن با این

کار خشنودی خدا فراهم می شود و پاداش مضاعف در پی دارد.

آیات ۱۸ سوره ی حدید، ۱۲ مائده، ۱۷ تغابن را مطالعه کنید و به سوالات پاسخ دهید:

إِنَّ الْمَصْدَقِينَ وَالْمَصْدَقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يضاعف لهم ولهم أجرًا كريم (۱۸ حدید)

«مردان و زنان انفاق کننده و آنها که (از این طریق) به خدا قرض الحسنه دهند برای آنها مضاعف

مشود و پاداش پر ارزشی دارند»

رَضْتُمْ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا كُفْرَانَ عَذَابِكُمْ سِيئَاتِكُمْ و لَّا دُخْلَتْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ (۱۲ مائده)

و بخدا قرض الحسنه بدهید (در راه او به نیازمندان کمک کنید) گناهان شما را میپوشانم (مببخشم) و شما

را در باغهای بهشت که نهرها از زیر»

«درختان آن جاری است وارد میکنم

إِنْ تَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يضاعفكم و يغفر لكم و الله شكور حلیم (تغابن ۱۷)

«اگر به خدا قرض الحسنه دهید آن را برای شما مضاعف مسازد، و شما را مببخشد و خداوند شکر

کننده و بردبار است»

۱) چرا قرض بدون ربا را قرض الحسنه می نامند؟

زیرا قرض دهنده در برابر آن هیچ سود مادی دریافت نمی کند و این عمل تنها برای رضای خدا صورت

می گیرد و عمل صالحی

که برای خدا انجام شود قطعاً حسنه و نیکو است.

۲) چه نتایجی برای قرض الحسنه بیان شده است؟

آیه نتایج

۱۸ حدید دست یافتن به پاداش مضاعف و پر ارزش

۱۲ مائده دست یافتن به آمرزش و پوشانده شدن گناهان و بهشت برین

۱۷ تغابن مضاعف شدن پاداش و بخشش گناهان

۳- چه انگیزه ای سبب می شود که برخی بتوانند به راحتی زکات، خمس و مالیات خود را بپردازد ولی

برای برخی

دیگر سخت باشد و از این وظیفه ی دینی سرباز بزنند؟

مواردی که باعث پرداخت خمس و زکات و مالیات می شود:

الف- داشتن ایمان و اعتقاد راسخ و همچنین امید به پاداش الهی در آخرت که قطعاً غیر قابل مقایسه با

نعمتهای دنیوی است.

ب- در صورت عدم پرداخت وجوهات شرعیه ممکن است عبادات انسان مانند غسل وضو و... با مشکل

مواجه شود.

ج- پرداخت موارد فوق باعث عمران و آبادي کشور و رفع احتياجات نیازمندان و تبلیغ دین می شود.
مواردي که باعث عدم پرداخت خمس و زکات و مالیات می شود:
الف- عدم داشتن ایمان و اعتقاد راسخ
ب- بی تفاوت بودن نسبت به جامعه و سرنوشت خویش
۴- نمونه هایی از کارهاي کاذب را نام ببرید و تاثیر آن را بر اقتصاد جامعه توضیح دهید.
فروش مواد مخدر و دخانی – خرید و فروش کالاهای قاچاق – واسطه گریهای بی مورد در معاملات

منبع : konkorawsawn.hriuin.ibr